

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «051 Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
 «Статистика бізнесу та державного управління»
(назва магістерської програми)

на тему:
«Статистичне дослідження освіти як фактору людського розвитку»

Виконавець:

Студент Обліково-економічного факультету
Авраменко М. С. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Ольвінська Ю. О. _____

ОДЕСА – 2017

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. У поняття «освічена особа» кожна епоха вклала свій зміст. Проте завжди воно ґрунтувалося на здатності людини не тільки до активного засвоєння накопичених знань і досвіду, але й до самостійного вироблення нового мислення. Освіта – це певна сукупність систематизованих знань, навиків і переконань, одержаних окремими індивідами і суспільством в цілому завдяки відповідній системі навчання або самонавчання.

Державна політика України у сфері освіти визначається Законодавством України, яке базується на Конституції України. Основою державної політики України у сфері освіти є «Закон про освіту», прийнятий Верховною Радою у 1991 році, із змінами, внесеними згідно з Декретами і Законами протягом 1993–2015 років. Відповідно до цього Закону прийнято Закони України «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту» і «Про дошкільну освіту».

Поняття «освіта» сьогодні набуває нового змісту – якісною вважається та освіта, яка надає учням основні знання і навички, які, у свою чергу, необхідні для роботи і повсякденного життя, а також формує прагнення підвищувати свій освітній потенціал. Для досягнення якості навчання, необхідно визначити і ретельно вибрати знання і навички і закріпити їх у вигляді стандартів якості.

На сучасному етапі продовжується реформування системи освіти в Україні. У Верховній Раді на розгляді знаходиться проект нового Закону України «Про освіту», розроблена Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року.

Надзвичайне значення освіти та професійної підготовки у розвитку людських ресурсів, визнання їх високими цінностями людини та суспільства обумовило прийняття Міжнародною організацією праці у 1975 році Конвенції про розвиток людських ресурсів.

Досвід розвинених країн переконує нас в тому, що бажаного прогресу в розвитку держави неможливо досягти без вільної освіти, без університетів, в яких буде дух свободи, науки і демократії. Невипадково, ще в 1088 році при відкритті Болонського університету на його фасаді було написано «Освіта повинна служити людству, освіта повинна бути вільною, освіта без науки не можлива». До цього визначення і повинна прагнути наша держава на шляху до міжнародного визнання. Враховуючи це, тема кваліфікаційної роботи є актуальною.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є статистичне дослідження освіти як фактору людського розвитку

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- розгляд теоретичних основ статистичного дослідження стану і розвитку системи освіти в Україні;
- характеристика статистичних показників дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти;
- розгляд методологічних основ статистичного дослідження стану та розвитку системи освіти;

- аналіз рівня освіти населення України;
- аналіз показників стану і розвитку дошкільної та загальної середньої освіти в Україні;
- аналіз показників стану і розвитку професійно-технічної освіти;
- аналіз показників стану і розвитку вищої освіти;
- розглянути освіту як фактор людського розвитку;
- аналіз впливу рівня освіти на ІЛР;
- регіональний аналіз впливу освіти на людський розвиток в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження у роботі є система освіти в Україні та індекс людського розвитку. Предметом дослідження є явища та процеси, які відбуваються у сфері освіти.

Методи дослідження. При дослідженні явищ і процесів у сфері освіти використовується сукупність статистичних методів аналізу: методи статистичних групувань, методи середніх та відносних величин, аналізу динаміки, індексний метод.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, нормативно-законодавчі акти України, дані офіційних статистичних збірників України, електронні ресурси офіційних сайтів Державної служби статистики та Міністерства освіти і науки України, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань, результати спостережень і обстежень у закладах освіти.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Публікації:

- Авраменко, М. С. Вплив освіти на рівень людського розвитку / М. С. Авраменко, Ю. О. Ольвинська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 3. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2017. – С. 136 – 140.

- Авраменко, М. С. Статистичний аналіз стану освіти України [Текст] / М. С. Авраменко, Ю. О. Ольвинська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С.14 – 22.

У кваліфікаційній роботі наведено:

- 16 ілюстрацій;
- 22 таблиці;
- 51 найменування у списку використаних джерел;
- 3 додатка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі кваліфікаційної роботи теоретичні основи статистичного дослідження стану та розвитку освіти в Україні розглядається структура системи освіти, наводяться основні показники дошкільної освіти, загальної середньої освіти, професійно-технічної освіти, вищої освіти.

У розділі кваліфікаційної роботи статистичний аналіз стану та розвитку освіти в Україні за 2010 – 2016 роки аналізується рівень грамотності населення України, розглядається сукупний індекс рівня освіти за методологією Програми розвитку ООН і наводиться рейтинг України за цим показником серед інших країн

світу у 2016 році; аналізується динаміка витрат на освіту; проводиться аналіз мережі та ступеню охоплення дітей відповідного віку дошкільними навчальними закладами; аналізується динаміка і структура загальноосвітніх навчальних закладів, кількості учеників та учителів; досліджується мережа професійно-технічних закладів, кількість учнів у них і випуск кваліфікованих робітників; проводиться аналіз показників вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації, визначаються тенденції, притаманні вищій освіті в Україні.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи статистичний аналіз рівня освіти як фактору людського розвитку визначено значення освіти для людського розвитку; проаналізовано як впливає рівень освіти на розвиток людини; наведені рейтинги країн світу за індексом людського розвитку; представлені показники грамотності різних вікових груп населення України; проведено регіональний аналіз впливу освіти на людський розвиток в Україні.

ВИСНОВКИ

Проведений у кваліфікаційній роботі аналіз дозволив зробити такі висновки.

За рівнем грамотності Україна займає одне з перших місць у світі (9-е місце з 177 країн за даними ЮНЕСКО). За даними Інституту Статистики ЮНЕСКО у 2017 році рівень грамотності населення України становить 99,8% .

Рівень грамотності серед молоді у віці від 15 до 24 років включно складає 99,72% для чоловіків і 99,81% для жінок. Загальний рівень грамотності серед молоді складає 99,76%.

На сьогоднішній день в системі вищої освіти України відбуваються суттєві зміни: зменшується кількість вищих навчальних закладів всіх рівнів акредитації, скорочується кількість студентів, зменшується прийом до вищих навчальних закладів і випуск фахівців. Така ситуація може пояснюватись як демографічними проблемами зменшення кількості молоді вступного віку внаслідок скорочення народжуваності у попередні роки, так і загальним соціально-економічним станом країни, зменшенням доходів і платоспроможності населення, що стосується навчання на платній основі.

Освіта є невід'ємною частиною людського розвитку оскільки, людський розвиток являється комплексом заходів, які направлені на створення соціально-економічної середовища, в якій люди можуть розкривати свій потенціал у відповідності з їх інтересами, талантами та бажаннями. Освіта дозволяє людині досягнути бажаного рівня життя, отримати більш оплачувану роботу тощо.

Надзвичайне значення освіти та професійної підготовки у розвитку людських ресурсів, визнання їх високими цінностями людини та суспільства обумовило прийняття Міжнародною організацією праці у 1975 році Конвенції про розвиток людських ресурсів.

Згідно із Законом України “Про освіту” основною метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвитку її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій

основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, забезпечення економіки кваліфікованими працівниками.

У рейтингу країн за індексом людського розвитку 2017 року Україна посіла 84 місце, тобто має середній рівень розвитку. Прикро, що менш ніж за 2 роки ми втратили кілька позицій у цьому рейтингу, бо у 2015 році займали 81 місце. Причиною цього можна назвати збройний конфлікт, через який держава не може налагодити модернізацію політичних, соціальних і економічних сфер.

Окрім наведених вище показників, порівняння України з іншими країнами можна провести. Значення індексу людського розвитку зросло на 5,2% за період з 1990 по 2015 роки. Але на даний час валовий національний дохід нижчий, ніж на початку 90-х років і впав на 31,9%. Зате інші показники які входять до складу індексу людського розвитку за цей період лише зросли: очікувана тривалість життя при народженні – на 1,3 року, очікувана тривалість навчання – на майже 3 роки, середня кількість років навчання – на 2,2 роки.

У рейтингу європейських країн за індексом людського розвитку добре видно, що Україна знаходиться майже на одному рівні з іншими країнами за всіма показниками окрім валового національного доходу на душу населення. За цим показником ми випереджаємо лише Молдову. Економічний розвиток, реформи, та правильно залучені інвестиції зможуть підняти нашу країну у цьому рейтингу.

Розрахунки регіонального індексу людського розвитку дозволяють побудувати єдину шкалу, на якій у ранжованому порядку розміщуються всі регіони України. Конкретне значення інтегрального індексу не мають економічної інтерпретації – важливим є лише місце, яке належить кожному конкретному регіону на єдиній для України шкалі.

АНОТАЦІЯ

Авраменко М.С.,

(прізвище та ініціали студента)

«Статистичне дослідження освіти як фактору людського розвитку»,

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

«051 Економіка» за магістерською програмою

«Статистика бізнесу та державного управління»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система освіти в Україні.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти вивчення та методологічні основи статистичного дослідження стану та розвитку освіти. Проаналізовано стан та перспективи розвитку освіти в Україні за період 2010-2016рр., зокрема: проаналізовано рівень грамотності населення України та сукупний індекс рівня освіти.

Проаналізовано динаміку витрат на освіту; проведено аналіз дошкільних навчальних закладів: загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, кількості учнів у них і випуску кваліфікованих робітників; проведено аналіз показників навчальних закладів різних рівнів акредитації; визначено тенденції, притаманні системі освіти в Україні.

Розглянуто вплив освіти на рівень людського розвитку.

Ключові слова: Освіта, дошкільна освіта, середня освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, людський розвиток, індекс людського розвитку, регіональний індекс людського розвитку.

ANNOTATION

Avramenko M.S.,

(surname and initials of the student)

"Statistical study of education as a factor in human development",

(title of qualification work)

qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty

"051 Economics" for the master's degree program

"Business and Public Administration Statistics",

Odessa National University of Economics

Odessa, 2017

Master's qualification work consists of three sections. The object of the study is the education system in Ukraine.

The theoretical aspects of the study and the methodological foundations of the statistical study of the state and development of education are considered in the paper. The state and prospects of development of education in Ukraine for the period of 2010-2016 are analyzed, in particular: the level of literacy of the population of Ukraine and the aggregate index of the level of education are analyzed.

The dynamics of expenditures on education are analyzed; the analysis of preschool educational institutions: general education, vocational and higher educational establishments, the number of students in them and the issuance of skilled workers; the analysis of indicators of educational institutions of different levels of accreditation was conducted; The tendencies inherent in the education system in Ukraine are determined.

The influence of education on the level of human development is considered.

Keywords: Education, pre-school education, secondary education, vocational education, higher education, human development, human development index, regional index of human development.